

Jäävätkö kaupunkilaiset Helsingin merellisen rakentamisen jalkoihin?

Helsingille merellisyys on merkittävä voimavara. Tämä on myös keskeinen lähtökohta Helsingin merellisessä strategiassa. Mutta noudattaako kaupunki vakavasti sen yhtä tärkeintä periaatetta: *”Merellisiä virkistyskohteita suunnitellaan siten, että jokainen helsinkiläinen pääsee nauttimaan niistä.”*

Suomen maisema-arkkitehtiliitto MARK ja Puutarhataiteen Seura ry haluavat tuoda esiin huolensa ajankohtaisista suunnitelmahankkeista, joissa näille merellisille tavoitteille ei anneta tilaa. Siellä missä avomeren äärellä olevat rannat eivät ole satamakäytössä, rannan parhaimpia merellisiä arvoja pitää suunnitella ensisijaisesti kaupunkilaisten virkistyskäyttöön. Kaupungin rakentamispaineessa näitä potentiaalisia arvokohteita on enää vähän jäljellä. Huomiomme kohteena ovat erityisesti kaupungin eteläisimmät kärjet: **Katajannokan kärki, Hernesaaren kärki, Jätkäsaaren kärki ja nyt viimeksi Tammasaarensatama ja -laituri**. Hernesaaren kärki on ainakin toistaiseksi suunniteltu veneilyn tarpeisiin. Myös Jätkäsaaressa Hyväntoivon puisto loppuu ennen avomerinäköymää. Siellä rantojen puistikot ovat tosin laadukkaita asukaspuistoja, mutta niitä ei ole suunniteltu asuinalueen ulkopuolelta tulevalle suurelle käyttäjämäärälle. Katajannokan kärjessä on asukaskyselyssä suuren suosion saanut, mutta vaatimaton, Matruusinpuisto. Puisto kaipaisi kipeästi kasvojenkohotuksen ja laadukkaita rantatoimintoja. Avomerelle ja Suomenlinnaan avautuvan merinäköalansa vuoksi se voisi hyvällä suunnittelulla nousta puistoista parhaimpien joukkoon. Myös tälle alueelle on jo ehditty suunnitella uutta asuinkorttelia tai sataman laajennusta.

Oslo kaupungin strategia ja siellä toteutetut rakennuskohteet ovat olleet hyvä esimerkki ihmisläheisestä suunnittelusta. Akers Brygge oli aikanaan erinomainen esimerkki siitä, miten rannan varaaminen oleskeluun ja ravintoloille, myöhemmin taidemuseolle uimarantoinen on tehnyt alueesta halutun asuinalueen ja luonut vilkasta rantaelämää. Kuulusaksi tulleen Oopperan paikka valittiin ydinkeskustan ulkopuolelta ja kaupunkilaiset seurasivat perässä, kiitos oivallisen julkisen kattotilan. Viimeisimmät oivallukset löytyvät niemien kärjistä, joiden suositut uimalat ja saunat ovat nostaneet kaupungin profiilia ja kansainvälistä huomiota.

Vas. Oslo Sørenga havsbad. Oik. Akers Bryggen kärjessä oleva Astrup Fearnley taidemuseo ja uimaranta. © Kuvaaja?

Näistä ja monista muista saavutuksista Oslo palkittiin vuonna 2019 European Green Capital palkinnolla. Tukholma ja Kööpenhamina palkittiin jo aikaisemmin ja Tallinna on vuorossa vuonna 2023. Helsingin uusi strategia antaa erinomaiset mahdollisuudet sanoista tekoihin, jotta näemme Helsingin lähitulevaisuudessa muiden pohjoisten viherpääkaupunkien joukossa mahdollisimman pian.

Helsinki ei ole käyttänyt julkisia tai vastaavia rakennuksia houkutellessaan urbaania elämää ydinkeskustan ulkopuolelle. Löyly Hernesaaren rannassa osoittaa sen olevan mahdollista ja tuovan muitakin toimijoita mukanaan.

Kelluvat kerrostalot Ruoholahden kanavassa

Ruoholahden kanavan suulla vapautuu tulevaisuudessa Tammasaaren satama muuhun käyttöön. Kyseessä on nykyinen hiilenlastausatama, jonka sijainti Ruoholahden kanava suulla tekee siitä arvokkaan osa Helsingin merellistä kaupunkiympäristöä. Aurinkoiset näkymät avomerelle ovat paikan tärkein voimavara. Mitä Ruoholahden kanavan suulla tapahtuu tulevaisuudessa, pitäisi luonnollisesti olla jotain pääkaupungin kaupunkikulttuurille hyvin merkittävää.

Rakentamisen tavoitteiden tulisi vastata maisemallisia arvoja ja ennen kaikkea palvella kaupunkilaisia. Nykyään Ruoholahden kanavan rannat toimivat tärkeänä maisemareittinä pyöräilijöille ja jalankulkijoille länteen. (tämä raitti ollaan tosin tukkimassa nykyiselle Kellosaarenranta -kadulle kaavoitetulla asuinkerrostalokorttelilla. Puutarhataiteen seura on aikaisemmin lausunut kantansa tästä hankkeesta (http://www.gardenartsociety.fi/julkaisut_ja_lausunnot.html))

Kaupunkilaisten rantareittien tulee olla sekä toimivia että esteettisesti houkuttelevia. Mutta kulkija kaipaa reiteilleen myös mieleenpainuvia päämääriä. Sellaisia ovat näköalapaikat ja avomerelle avautuvat kärkekohteet. Tammasaaren satama olisi sijaintinsa vuoksi juuri sellainen puoleensavetävä, merellinen kohokohta. Läheisyys kulttuuria täynnä olevaan Kaapelitehtaaseen tukee paikan muuttamista kaupunkilaisten yhteiseksi oleskelupaikaksi. Lähiömäiseksi arvosteltu Ruoholahti voisi muuttua kaikkien kaupunkilaisten ylpeyden aiheeksi.

Mutta jos Asuinkortteli kanavan suulla toteutuu - kelluvana tai kiinteä - tekisi asuinrakentaminen kanavasta paikan, jonne ulkopuolisilla ei ole mitään syytä mennä – eräänlaisen luksuslähiön. Asuinrakentamisen sijaan Tammasaaren sataman potentiaali tulisi hyödyntää julkiseen tai julkisuutta houkuttelevaan käyttöön. Taidemuseo julkisine ulkotiloineen, Saunamaailma kesä- ja talviuintiin, tai miksei vaikka Allas Sea Pool-uimala.

Vas. Kuvateksti. Oik. Kuvateksti. © Kuvaaja?

Kelluvat kerrostalot sulkisivat Kaapelitehtaan kulttuuri-instituution edustan avomerinäköymän kokonaan. Rakennuksen monipuolinen kulttuurisisältö ravintoloineen ei nykyäänkään avaudu rannan puolelle, sillä Tammasaarenlaituri on varattu läpiajolle, pysäköintiin sekä tutkimusalue Arandalle. Merikaapelisalin tapahtumien aikana ihmiset istuvat betoniporsailta tai muutamilla ulos kannetuilla rekvisiitoilla. Helsingillä, Suomen pääkaupungilla pitäisi olla varaa parempaan. Rannan käytön muuttaminen edes kesäajaksi luulisi olevan mahdollista.

Hyvä kaupunkisuunnittelu on rakennuksien välisten tilojen suunnittelua. Tammasaaren satamaa ja -laituria sekä Ruoholahden kanavan rantoja voidaan kehittää yhdeksi kokonaisuudeksi ja vihreäksi merelliseksi akseliksi palvelemaan kaupunkilaisten hyvinvointia. Tällä noudatettaisiin Helsingin oman strategian tavoitteita.

”Helsingin merellisyyden kehittäminen merkitsee kaupungin vetovoiman sekä asukas- ja käyttäjätyytyväisyyden vahvistamista rannoilla, saarissa ja merellä. Maailman toimivimman merikaupungin kehittäminen edellyttää asiakasnäkökulman aiempaa parempaa huomioimista”.

Kansainvälinen maisema-arkkitehtikilpailu

Suomen maisema-arkkitehtiliitto ja Puutarhataiteen seura Ry vetoavat kaupungin virkamiehiin ja päättäjiin että:

Ruoholahden rantojen kehittämisessä potentiaalisesti vetovoimaisimmat rannat varataan ensisijaisesti yleiseen ja monipuoliseen käyttöön.

Tästä syystä ehdotamme kansainvälisen maisema-arkkitehtikilpailun järjestämistä Ruoholahden kanavan länsiosasta sisältäen Tammasaarensataman lisäksi myös Tammasaarenlaiturin. Kilpailu voisi nostaa esille mahdollisuuksia, joista rakennuspaineen alla toimivassa suunnittelukoneistossa ei keskustella, mutta pitäisi keskustella, ennen kuin se on liian myöhäistä.

Helsingissä 19.1.2022

Pia Kuusiniemi
puheenjohtaja
Suomen maisema-arkkitehtiliitto MARK

Reeta Pellinen
puheenjohtaja
Puutarhataiteen seura ry